

معانی اسامی مادی - کردی

رحیم اشنویی محمودزاده

kelashin

تقديم به همسريان فرزندِ حرم و سروران پسر و دختر
و علاقه مندان به موضوع و مطالب اين كتاب
اشنوتيه : ريم اشنوتى محمودزاده (ريم شنوتيا)

همه جای ایران سرای من است
چو نیک و بدش از برای من است
«فردوسی»

جای هر کاوش و تخریب و تغییر غیر مجاز در
آثار کهن، جای دشنه‌ای است بر پیکر تاریخ منطقه
و ایران زمین

«مؤلف»

به نام خدا

معانی اسامی مادی - کُردی یا

« معانی بعضی از اسامی مادی - کُردی - ایرانی

در زبان کُردی و پژوهش تاریخی آنها »

رحیم اشنوئی محمودزاده « رحیم شنوئی »

سرشناسه: اشنوئی محمودزاده، رحیم، ۱۳۱۴-

عنوان و نام پدیدآور: معانی اسامی مادی - کردی، یا، «معانی بعضی از اسامی مادی- کردی - ایرانی در زبان کردی و پژوهش تاریخی آنها»/ رحیم اشنوئی محمودزاده (رحیم اشنویی).

مشخصات نشر: تهران: رحیم اشنویی محمودزاده، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۱۳۵۲ ص.

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۲۰۸.

یادداشت: نمایه

عنوان دیگر: معانی بعضی از اسامی مادی-کردی ایرانی در زبان کردی و پژوهش تاریخی آنها.

موضوع: نام‌های کردی - - واژه نامه‌ها - - فارسی

موضوع: Names, Kurdish - - Dictionaries - - Persian

رده بندی کنگره: ۱۳۹۷ ۵ الف ۴ ک/ ۳۰۵۰ CS

رده بندی دیویی: ۹۲۹/۴۴۰۳

شماره کتابشناسی ملی: ۵۱۷۶۳۵۵

مؤلف و ناشر: رحیم اشنوئی محمودزاده

چاپ: گروه چاپ و صحافی زرین

چاپ اول: پاییز سال ۱۳۹۷

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

شابک: 978-622-00-0286-4

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق چاپ و نشر این کتاب برای مؤلف محفوظ است و استفاده از مطالب و

عکس‌های آن با درج منبع بلامانع است.

تلفن و تلگرام مؤلف: ۰۹۱۴۳۴۷۶۱۴۳

لزوم رفع نواقص فرهنگ نویسی در زبان پارسی ایرانی

من نوشتن کتاب دو جلدی معانی اسامی مادی - کردی در زبان کردی و پژوهش تاریخی آنها را از یک نظر، لزوم اصلاح در لغت نامه ها یا فرهنگ های پارسی ایرانی در معانی اسامی خاص ایرانی قدیم یا باستانی میدانم. فرهنگ نویسان و استادان بسیار بزرگوار آنها در نوشتن فرهنگ های خود مثل فرهنگ های دهخدا، معین، عمید و غیره که تمام اسامی خاص و کهن باستانی اقوام ایران زمین را زبان پارسی تصور کرده ولی از نوشتن معانی درست آنها عاجز بوده اند. درحالیکه قبل از تشکیل امپراطوری هخامنشی پارسی، امپراطوری بزرگی بنام ماد بزرگ بر سرتاسر ایران امروزی و بعضی از کشورهای شرق و غرب و شمال و جنوب خود مسلط بوده است که در حدود یکصد و پنجاه سال در آنها حاکمیت داشته اند و در هم ریشه بودن زبان و نژاد مادی - کردی و پارسی هم شکی وجود ندارد ولی فرهنگ نویسان بزرگوار ایرانی توجهی به اختلاط زبان مادی - کردی و پارسی و دانستن زبان کردی - مادی و اختلاط واژه ها و معانی آنها را با فارسی نکرده در نتیجه از معنی کردن اکثر واژه های کهن ایرانی عبارت از مادی - کردی و پارسی عاجز بوده و از معانی آنها صرف نظر کرده اند یا معانی تقریباً نامربوط و مبهم برای آنها نوشته اند. مثلاً از معنی کردن صحیح اسامی مانند کورش، داریوش، کیومرث، انوشیروان، ساسان، آهورامزدا، افشین، آرات، اورارتو، تبریز، کلبر، هورمزیار و دیگر اسامی و واژه های دیگر مندرج در این کتاب، خودداری یا معنی آنها را به صورت های بغرنج و نامفهومی درآورده اند مثلاً اسامی پرویز و فره وشی را که معانی صریح مادی - کردی آنها شخص حراف و سخنور میباشد، در فرهنگ های ایرانی و پژوهشگران دیگر معانی نامفهوم و نارسایی برای آنها آورده شده است.

یا اسم کورش بزرگ که از مادری کردی - مادی بنام ماندانا یا ماندان و پدری پارسی بنام کمبوژ - کامبوج متولد شده. معنی کورش در فرهنگ های ایرانی نیامده ولی معنی صریح کردی - مادی آن فرزند آفتاب یا پسر سیاه میباشد. در کتاب معانی اسامی مادی - کردی تألیف اینجانب چاپ ۱۳۹۷ در حدود ششصد واژه و اسم مادی - کردی، ایرانی معنی شده اند که تاکنون بعلت عدم استفاده از زبان مادی - کردی، معانی آنها در فرهنگ های فارسی ایرانی نیامده یا به صورت مبهم و نادرست معنی شده اند.

بنظر من لازم است در رفع این نکته ضعف فرهنگ های مشهور فارسی مخصوصاً در فرهنگ دهخدا بازنگری بعمل آید.

رحیم اشنوئی محمودزاده

قوم ماد - کُرد (ماد کوچک یا آتروپاتکان)

تاریخ ریشه‌ی نژادی کرد و پیوستگی او - استاد رشید یاسمی، ص ۱۶۰ :

(بعد از گزنفون که ذکر شد مشروح‌ترین وصفی از کرد و کردستان در کتاب مورخ و جغرافی‌نویس معروف، استرابون است که در حدود میلاد مسیح « زمان اشکانیان » می‌زیسته است. وی کُرد را، کورتی Cytii می‌نویسد و جایگاه آنان را در قسمتی از کشور پهناور ماد^۱ نشان می‌دهد بنابراین محقق است که هم از حیث مکان و هم از حیث زمان و حوادث تاریخی کُرد، جزء ماد بوده و هیچ سند استواری برای جدا کردن آنها در دست نیست .)
کرد و کردستان - واسیلی نیکیتین. ترجمه ی محمد قاضی ص ۵۶ :
(... بنا بر عقیده ی ن. ژ. مار. کردها از بومیان مناطق کوهستانی آسیای صغیر هستند و زبان کردی در همانجا ترکیب یافته است نه در نقطه‌ی دیگری از کره‌ی زمین) .
از همان کتاب، ص ۶۰ :

(مار، نیز به نوبه ی خود ضمن اینکه اصرار بر بومی بودن کردها دارد نمی‌تواند از این نکته سرباز زند که آنها از اعقاب مادها هستند.)

تاریخ سیاسی و جغرافیائی مردم کرد - غلامرضا انصاف پور ص ۵۲ چاپ ۱۳۷۹ :
(نیکیتین می‌نویسد : این امر بسیار عجیب است که دو محقق نامدار، مینورسکی و پروفیسور مار، با این که از دو راه مختلف رفته‌اند به نتایج مشابهی رسیده‌اند. حداقل از دید دو محقق سهم « مادها » در تکوین نژادی کردها مسلم به نظر می‌رسد .)
با توجه به معانی اسامی مخصوصاً معانی اسامی تاریخی مادی - کُردی مندرج در این کتاب و نظریات اغلب پژوهندگان ، در همبستگی و یکی بودن ماد و کرد ، نمی‌توان زبان مادی و کردی را از هم جدا دانست .

مؤلف

۱ - منظور از ماد ، ماد بزرگ می‌باشد که شامل ماد کوچک و سرزمین کنونی ایران و بعضی از کشورهای همجوار آن زمان است و ماد کوچک عبارت از تمام آذربایجان و مناطق کردنشین مجاور آن در کشورهای ایران ، ترکیه ، عراق و سوریه بوده است .

عناوین مقدمات کتاب

فهرست عناوین و جدول حروف « آوایی ».....	۲۹
سخن مؤلف.....	۳۰
توجه لازم.....	۳۲
مقدمه ی چاپ اول با کمی تغییر.....	۳۳
ایران را وطن دوم خود دانستن کردهای کشورهای هم جوار ایران و خلاصه ای درمورد زبان کردی و گویش های آن و آزاد شدن زبان کردی در ترکیه.....	۳۷
آیا پس از شکست و نابودی امپراطوری آشور از مادها، مانناها و اورارتوها و بعد مادها چگونه به خاموشی گرائیدند؟.....	۳۸
قابل توجه همشهریان عزیز و پژوهشگران گرامی.....	۴۰
شناسائی بعضی از اماکن باستانی ماد کوچک توسط مؤلف.....	۴۹

فهرست اسامی مادی - کردی و ضمایم

آ - ۱

۵۱	 آنروان، کاهن
۵۲	 آبادان - آپادانا
۵۳	 آبادانا
۵۴	 معنی آپادانا
۵۴	 آبشار
۵۶	 آخور
۵۶	 آذربایجان - زبان آذری، یا زبان ترکی
۵۷	 آمدن ترک ها به آذربایجان
۵۸	 دومین دسته غزان در آذربایگان
۵۹	 بیرون کردن غزان از آذربایگان
۶۰	 در آمدن غزان سومین بار به آذربایگان
۶۰	 در آمدن غزان چهارمین بار به آذربایگان
۶۶	 اکنون زبان اکثریت آذربایجانی ها ترکی است نه آذری
۷۷	 وجه تسمیه آذربایجان از نظر مورّخین و محققین و احیای مجدد حکومت ماد
۸۲	 وجه تسمیه ی آذربایجان در زبان کردی - مادی
۸۳	 آذر کیوان
۸۴	 آذر گشسب - آذر گشنسب
۸۴	 آتشکده ی آذر گشنسب
۸۶	 معنی آذر گشسب و آذر گشنسب در زبان کردی
۸۷	 آذین
۸۷	 آزارات
۸۹	 معنی «آزارات»
۹۱	 آراسب - آریاسب - اگریاسب
۹۱	 آران - آلان
۹۲	 معنی آران
۹۳	 آردینی، خالدي - هالدي

- معانی واژه‌های اورارتوئی آردینی، هالدی، در زبان کردی - مادی ۹۵
- آرش ۹۶
- آرگیشتی ۹۷
- آرونق ۹۸
- آریا - آریان - آریایی ۹۹
- آرین بُرد ۱۰۱
- آز ۱۰۳
- آریو مَرْدُس ۱۰۷
- آستیاگس - آستی گاس - اُزدی هاگ ۱۰۸
- آسیا «آسیاب گندم» و «قاره آسیا» ۱۰۹
- آگرداتس Agerdates ۱۱۳
- شهر آگری - شهر آگری ۱۱۳
- آلامونیا ۱۱۴
- آلبِری Aliberia ۱۱۵
- آلیاوا، علی آوه و علی آباد. قُبره فله ۱۱۵
- آلیبی، آلبی Alpe، البی، البی کُزیک Albekoiek «حلبی Halbe» ۱۱۹
- معنی آلیبی، آلیبی، آلبی، حلبی ۱۲۰
- دنبال طلا می گردید، ما را هم شریک می کنید؟ ۱۲۰
- آمی تی س ۱۳۱
- آوا اوش Uauš ۱۳۲
- آهورامزدا ۱۳۳
- معنی «آهورامزدا» ۱۳۵
- آئینه ۱۳۶
- ابوالسوار ۱۳۶
- ابهر ۱۳۶
- معنی ابهر ۱۳۸
- ابوالهیجا (پسر رواد) ۱۳۸
- ارتاساری ۱۳۹
- اُرد Orud ۱۳۹
- اُرد - اُرز ۱۴۰
- «اُردبیل»، اُردبیل، اُردول، دشتبیل، «اُربیل»، اُربیل، اُربِر، دبیل و دزبیل ۱۴۱
- معانی کردی اسامی عنوان موضوع ۱۴۱

..... ۱۴۵	معنی «دبیل»، «دزیل» و «بل»، خدان، خد و خدا
..... ۱۴۶	اربیل، پایتخت مادها - کردها در دو هزار و پانصدسال قبل
..... ۱۴۸	اردشیر
..... ۱۵۰	اردشیر بابکان
..... ۱۵۱	اردکان
..... ۱۵۲	آرد لان
..... ۱۵۳	آردوان
..... ۱۵۳	اردهر
..... ۱۵۴	ارز روم
..... ۱۵۴	ارزیسو - ایزرتو
..... ۱۵۵	اروخش
..... ۱۵۵	ارس - آراز
..... ۱۵۶	اریمنا
.....	اژدهاک، ضحاک ماردوش Mārdooš ! یا «ضحاک مَرَدوش Mardoš» مادی - کردی به معنی
..... ۱۵۶	«دوشندهی گوسفند»؟
..... ۱۵۸	پادشاهی ضحاک، اژدهاک در ماد کوچک
..... ۱۶۱	معانی کردی اسامی نامبرده شده و «اژدهاک»
.....	بیوراسب، بهراسب و براسب berāsp و محلّ زندگی اژدیهاک یا ضحاک؛ معانی بیوراسب و
..... ۱۶۲	بهراسب و براسب berāsp در کردی
..... ۱۶۷	مرداس، پدر اژدهاک
..... ۱۷۰	بررسی شخصیت اژدهاک بر اساس منابع مختلف
..... ۱۷۷	نتیجه گیری
..... ۱۷۸	کانی اژدها - عینه روم
..... ۱۹۱	اسبی تیوره
..... ۱۹۱	اسپروز
..... ۱۹۲	اسپهان - اصفهان
..... ۱۹۳	ایستر Ester
..... ۱۹۳	اس تی براس
..... ۱۹۴	اسفندیار
..... ۱۹۴	اسکو - آسک
..... ۱۹۶	اشکان - اشکانیان یا «شکاک»های کنونی
..... ۱۹۹	معنی اشکان و اشکانی

شَنو، اشنو، اشنویه، اشنوناک و سبا، توشپا، شارسینا و شاری شنه، شاری شنو و تلوسینا با گذشته ای در	
حدود ۴۰۰۰ سال	۲۰۳
توضیحات و اصلاحات در نوشته‌ی آقایان طه طه زاده و محمدحسن فرخی	۲۰۷
معنی شنه، شنو، اشنه، اشنو، اشنویه	۲۱۱
شار سینا یا شار سینه، شینه، شنه و شاری شنو	۲۱۴
« تلوسینا » یا دریای شنه، شنو، اولین نام محلی دریاچه‌ی اورمیه و شناسائی آن	۲۱۴
نتیجه گیری	۲۱۶
شاری شنو یا شاری سبا یا توشپا ؟	۲۱۷
نتیجه گیری	۲۲۵
افراسیاب	۲۳۷
معنی افراسیاب	۲۳۹
افشار	۲۳۹
آمدن ایل‌های افشار ترک به اورمیه	۲۴۰
جنگ قراسو - استقرار کلبعلی خان در ارومی	۲۴۱
افشار و معانی آن	۲۴۳
معنی افشار	۲۴۴
افشین	۲۴۵
معنی افشین	۲۴۶
اکباتانا - هنگمتانه	۲۴۷
آرگیش، آگری گش - آگریقاش و اندرقاش	۲۴۸
البرز	۲۴۹
معنی البرز	۲۴۹
الموت	۲۵۰
انبه - انبی - آمبه یا امبی، محل تولد زرتشت ؟	۲۵۰
انداروتو Andarutu	۲۵۷
انوشیروان	۲۵۷
معنی انوشیروان	۲۵۸
اوشکایا	۲۵۸
اورارتو	۲۵۹
دوران حکومت اورارتوها	۲۶۲
معنی کردی اورارتوها، آراتی ها یا کردهای شمالی و زبان آنها	۲۶۳
اورامانات	۲۶۸

اورزانا - «اولسونو» اورسا، روسا.....	۲۶۸
آور، اور، اوروک، ارک، ارگ، اورک، [آورگه] و ارگامزن.....	۲۷۰
اوستا.....	۲۷۳
معنی اوستا.....	۲۷۶
اورمیه - ارومیه (مرکز استان آذربایجان غربی).....	۲۷۶
معنی اورمیه، ارومیه و به زبان کردی اورمی Urme، وُرْمِه Vorme.....	۲۸۲
اورین، آورین.....	۲۸۷
اولخو (Ulhu)، سنگیوتا - ساردوری هوردا.....	۲۸۸
ایران.....	۲۹۰
معنی کردی ایران، موجه تر از سایر معانی است.....	۲۹۲
طرح تجزیه‌ی آذربایجان بوسیله‌ی مارشیمون و قتل او بدست اسماعیل آغا.....	۲۹۴
ایروان.....	۲۹۶
معنی ایروان.....	۲۹۶
ایسپاکه - اسپاکو - اسپوکه.....	۲۹۷
ایمنیش.....	۲۹۷
اینگییی.....	۲۹۹

ب

بابک.....	۳۰۰
معنی بابک.....	۳۰۳
پاپک بن البیروان - پر، بری وان.....	۳۰۴
باذان - بابو.....	۳۰۷
باردسن Bardesane.....	۳۰۸
بَد.....	۳۰۸
معنی بَد.....	۳۰۹
برازجان.....	۳۰۹
برازوند.....	۳۱۰
برازبن جادویه.....	۳۱۰
براندز - چما براندز - رودخانه باراندوز - براندوز جای.....	۳۱۰
بردسیر.....	۳۱۱
برزعه - بردعه - برده - بردوا «برد آوا».....	۳۱۲
معنی بردعه.....	۳۱۴

۳۱۴	برسیان
۳۱۴	برکری
۳۱۵	برزویه
۳۱۵	بروجرد
۳۱۶	بزرگمهر
۳۱۶	بشن
۳۱۶	بغداد، بغدادی، بغدادیه
۳۱۷	« بل آلی Bel Ali » یکی دیگر از واژه‌های مشترک سومری با مادی - کردی
۳۱۸	بناب
۳۱۸	بوذاسف
۳۱۹	بوری
۳۱۹	بوزان Bozan
۳۲۰	بوکان Bokān، قلاچی
۳۲۴	بهرام
۳۲۴	بهرام چوبین
۳۲۵	بهرام گور (goor، گوره gavra، گر gur)
۳۲۶	بیژن
۳۲۶	بیائینا - بانی - بانیه - آلبانیا

پ

۳۲۸	پارس
۳۲۹	نشانه‌هایی از یکی بودن زبان های کردی - مادی و پارتی
۳۳۵	اسامی باستانی کردی: پارسوا - پسوه - نیکیبی (Nigibi) - لیگین، شاریتو، شاری سینا و بوشتو
۳۳۷	پارسوا، همان پسوه در جنوب دریایچه ی اورمیه و شمال شرقی پیرانشهر می باشد
۳۳۸	شاریتو
۳۴۰	پسوه ی مامش در ۲۹۰۰ سال قبل
۳۴۰	معانی پسوه - پارسوا - نیکیبی یا تکبی، لکین
۳۶۰	پاردا - پرد - پرد
۳۶۱	پاسارگاد
۳۶۱	پراسپه - فراسپه
۳۶۱	پرویز - خسرو پرویز

۳۶۲.....	معنی پرویز.....
۳۶۳.....	پریکانیان.....
۳۶۳.....	پشتو.....
۳۶۳.....	پشنگ.....
۳۶۴.....	پلو Plov «خوراک پلو».....
۳۶۴.....	پهلوی.....
۳۶۵.....	معنی پهلوی.....
۳۶۶.....	پیترسپ.....
۳۶۶.....	پیریشاته - پروشات Parošāt.....
۳۶۹.....	پیس.....

ت

۳۷۱.....	تابستان - زمستان.....
۳۷۲.....	تات - تاتی.....
۳۷۵.....	در کردی تات و تاتی معانی ذیل را دارند:.....
۳۷۶.....	تاتانو (تنهو)، تاتاو.....
۳۷۷.....	تازیک - تازی.....
۳۷۸.....	معنی تازی.....
۳۸۰.....	تبارما - طبارما.....
۳۸۰.....	تبریز.....
۳۸۶.....	وجه تسمیه تبریز از نظر آقای بختیاری.....
۳۸۸.....	معنی تبریز.....
۳۹۳.....	ترخوران.....
۳۹۳.....	تسوج - طروج - تروج.....
۳۹۴.....	تلا، گرخلار، نائیری و مغاتلو نام های خیلی قدیمی دریاچه ی اورمیه.....
۳۹۶.....	معنی تلا، تال آوک و مغاتلو در زبان کردی.....
۴۰۵.....	تور - توره.....
۴۰۵.....	توران tūrān.....
۴۰۶.....	تومه - دایانی، ته م - ته مان - قلعه ی اسماعیل آغا یا قلعه ی تم تمان.....
۴۲۳.....	تویسرکان.....
۴۲۳.....	تهران.....
۴۲۵.....	تهماسب.....

تھمورث (طهمورث) - تهمورس ۴۲۵

ج

جاذویه ۴۲۶
 جاوانیان ۴۲۶
 جستان ۴۲۷
 جشنگاه ۴۲۷
 جغتو، زیگرتو ۴۲۷
 جم ۴۲۸
 جمشید ۴۲۹
 جندی شاپور ۴۳۰
 معنی جندی شاپور ۴۳۱
 جی ۴۳۳

چ

چالدران یا چالی دران Čālederān ۴۳۵
 معنی چالدران ۴۳۶
 چاوش ۴۳۸
 چلبی - چلبی ۴۳۸
 اسامی بعضی از بزرگان ادب و عرفان کرد مشهور به چلبی: ۴۳۹
 معنی واژه ی چلبی، چلبی ۴۴۱
 چوگان ۴۴۳
 معنی چوگان - گوچان GoČān - Čogān ۴۴۴
 چهارشنبه سوری، یک رسم قدیمی ایرانی - کردی ۴۴۴
 عیادت دکتر سپهران از یک مریض در یک خانه ی روستائی مانند ۴۴۵
 جلوگیری عثمانیها از برگزاری مراسم جشن نوروز در کردستان زیر سلطه ی خود ۴۴۹
 چیتران تخمه، اسم کردی پادشاه مادی ۴۵۲
 معنی چیتران تخمه ۴۵۴
 چی چست ۴۵۵

ح

حلوان ۴۵۷

خ

خاصبک (خاس بگ) ۴۵۸
 خدای خالدى، هالدى، آلدی؛ هاردی و آردی، کاردی ۴۵۹
 خانقاه، خانگی Xānagē - خانقین ۴۶۳
 خرزاد - خر خسرو ۴۶۳
 معنی خرزاد و خر خسرو ۴۶۴
 خره Xra ۴۶۴
 اردشیر خره و گوره اردشیر ۴۶۴
 خسرو ۴۶۵
 خشره پوان، پاوان ۴۶۶
 خشیارشا ۴۶۷
 خوار ۴۶۸
 خوارزم - Xwarzom ۴۶۹
 خوبوشکیا ۴۷۰
 خوربران ۴۷۰
 خورشید ۴۷۱
 خوزستان ۴۷۱
 خوی ۴۷۱
 خیاو، مشکین شهر ۴۷۲

د

دارزین ۴۷۴
 داریوش ۴۷۴
 معنی داریوش ۴۷۶
 دالان پر ۴۷۸
 دالیان ۴۸۰
 دای مرج ۴۸۱

۴۸۱	درفش کاویان.....
۴۸۲	درگز.....
۴۸۲	دریک بات.....
۴۸۲	دزمار.....
۴۸۳	دژ، دژمن = دشمن.....
۴۸۳	دم دم Dm Dm و زم زم و جم جم.....
۴۹۵	دماوند.....
۴۹۵	دنبلی.....
۴۹۷	دنبخه - دینخواه تپه.....
۴۹۸	عنوان کتاب مجموعه مقالات تمدن های دشت سولدوز (اشنویه ، نقده) صحیح نیست.....
۵۲۲	دور شارو کین Dur-šārukin.....
۵۲۳	معنی دور شارو کین یا دَوَرِ شاروکان davarešarokan.....
۵۲۴	دولاب.....
۵۲۴	دوین Doyen.....
۵۲۶	دیاکو.....
۵۲۷	دینکرت.....
۵۲۸	دینگ.....

ر

۵۲۹	رادکان.....
۵۲۹	رازی.....
۵۳۰	راژان، دو راژان.....
۵۳۱	رخش.....
۵۳۲	رستم - تهمتن - قلعه‌ی تَم تَمان Tam Tamān.....
۵۳۳	رواد - روادیان.....
۵۳۸	روئین دژ.....
۵۳۸	ری.....
۵۳۹	ری شهری.....

ز

۵۴۰	زاگرس، زاگرتی، ساگرتی، زک روتی، آسارگاتی، زیگرتو و زیاگروس.....
-----	---

۵۴۳.....	معنی زاگرس، زگروت و اسامی مشابه آنها در زبان کردی :
۵۴۵.....	زیاکروس.....
۵۴۶.....	زال (فرزند سام، پدر رستم و رستم زال).....
۵۴۶.....	زاموا- زوم- زم.....
۵۵۰.....	سومان آوه، زومان آوه و سوما برادوست.....
۵۵۶.....	زرتشت، با نام و نام خانوادگی کردی - مادی.....
۵۵۷.....	معنی زرتشت.....
.....	زرزار (شهر زرزار - برای معنی آن و اهمیت موضوع به پایان مطالب کتیبه استیل ماوانه به عنوان شهر زرزار [zarzar[u] مراجعه شود .
۵۵۸.....	دریاچه ی زیربار.....
۵۵۹.....	زنجان شهری در شمال غرب ایران و « آرزگان » یا « آرنجان » در کردستان ترکیه
۵۶۰.....	زنگه سور Zangasor.....
۵۶۲.....	زوزن.....
۵۶۲.....	زیوه، زوه.....

س

۵۶۵.....	سارا، ساره، سور Sore.....
۵۶۶.....	ساردور- ساردوری خوردا.....
۵۶۶.....	معنی ساردور.....
۵۶۸.....	ساسان- ساسانیان، زوزان- زوزانیان.....
۵۶۹.....	معنی ساسان، ساسانی، زوزان، زوزانی.....
۵۷۰.....	علت شکست ساسانیان در مقابل اعراب مسلمان.....
۵۷۱.....	کرد نبودن ساسانیان از نظر بعضی محققین اخیر اسلامی!.....
۵۷۲.....	تشابه لباس اشکانیان و ساسانیان با لباس کردی.....
۵۷۶.....	سبلان- بمزورته - رقص کردی « رَش بَلْک ».....
۵۷۹.....	معنی واضح و موجه سبلان ، در زبان کردی - مادی.....
۵۸۲.....	سنگ بمزورته.....
۵۸۹.....	سپَر- سپهر.....
۵۹۰.....	سپندارمز.....
۵۹۰.....	معنی سپندارمز.....
۵۹۱.....	سپیتامه - سپیتم.....

۵۹۱	 سپیتَم، سپیتمان Spitamān-Spitam، تَم تَنان
۵۹۲	 معنی سپیتامه
۵۹۳	 سر آو، شهر سر آب
۵۹۳	 سر سور - ثر ثور
۵۹۴	 سر ماری
۵۹۴	 سَلدز - سلدوز - سندوس
۵۹۷	 معنی سَلدز
۶۰۳	 شهر سلماس و آبشار شلماش سردشت
۶۰۳	 معنی سلماس، سَلماز و شلماس
۶۰۶	 سنگیوتو Sangibutu
۶۰۶	 معنی سنگیوتو یا سنگی بوتا
۶۰۷	 سنگلاخ
۶۰۷	 معنی سنگلاخ
۶۰۷	 سوبار، سوباری
۶۰۸	 سوباری Subari، زباری
۶۰۹	 معنی سوباری، زباری، عشیره ای قدیمی کرد و منطقه ی زبار
۶۰۹	 سوبی
۶۱۰	 سوجی Sugi، سه وجه، سوجه
۶۱۸	 سوراخانی - سوره خانی
۶۱۸	 سوریکش
۶۱۹	 سوریه
۶۱۹	 سومر - سومری
۶۲۲	 معنی کردی سومر، سومری و وجوه اشتراک زبان سومری با کردی
۶۲۴	 سهراب
۶۲۴	 سهران - سوران
۶۲۵	 سهرک - سورک
۶۲۶	 سهرورد
	« سیوان »...دریاچه ای در ارمنستان (برای معنی به واژه وان - دریاچه وان مراجعه شود)
۶۲۶	 سینا، بۆز سینا، تلوسینا، شارسینا و سندنج، شاری سَنه، شاری شَنه، شاری شَنو، اشنویه و ابوعلی سینا
۶۲۸	 ابوعلی سینا
۶۲۹	 سیده کان

ش

- شاریتو... (برای معنی شاریتو به اسامی باستانی کردی : پارسوا ، پسوه ، لیکن و شاریتو)مراجعة شود
- ۶۳۱ شاهنشاه فارسی و « شاهن شاها » کردی
- ۶۳۲ شیتو Shebitu، شابیت shabit، آرتواراز Artuārāsau
- ۶۳۳ شیرمزن
- ۶۳۳ شیروان
- ۶۳۴ معنی شیروان
- ۶۳۴ شکله
- ۶۳۵ شمل
- ۶۳۵ شمیران
- ۶۳۶ شورا šura
- ۶۳۶ شوش šūš
- ۶۳۷ معنی شوش
- ۶۳۸ شوط یا شوت
- ۶۳۸ شهرزاد
- ۶۳۹ شهرزور - شارهزور šārazur
- ۶۴۰ شیراز
- ۶۴۰ شیرویه «پسر خسرو پرویز»
- ۶۴۰ شیلایا، سیلان

ع

- ۶۴۲ عراق
- ۶۴۳ عفرین - آورین

ف

- ۶۴۴ رود فرات
- ۶۴۵ فرخ زاد - فرخه - فرخو
- ۶۴۶ فردوس
- ۶۴۸ فرسپا
- ۶۴۹ فرورتیش
- ۶۴۹ فردهاسب
- ۶۵۰ فریبرز

- فریدون..... ۶۵۰
 فَرَه قا، فخریگا، فخریکا و فرخه گه..... ۶۵۰
 فیروزان - فیروزان - فیروز - فرزانه..... ۶۵۳

ق

- قاف..... ۶۵۴
 قلابچی - کلابچی - کلابچا..... ۶۵۴
 قُم..... ۶۵۶
 قُمقُمه..... ۶۵۶

ک

- کابل، کابل، کَهَل..... ۶۵۸
 کادوسیان Kādosyan..... ۶۵۸
 کاروان..... ۶۶۰
 کاسپین «قزوین»..... ۶۶۲
 کاسپی یان..... ۶۶۲
 کاسی - کاسیان..... ۶۶۳
 کاکو - کاکیا - کوکیا، کوکی و شناسانی محل آن..... ۶۶۹
 کالهو Kalho - کالچ..... ۶۸۴
 کامبیز..... ۶۸۴
 کاووس..... ۶۸۶
 کاوه - کاویان، درفش کوهستانیان..... ۶۸۶
 کَبَت Kaeta..... ۶۸۹
 رود کُر..... ۶۸۹
 کُرَد..... ۶۹۰
 تحقیقات علما در خصوص لفظ کرد..... ۶۹۰
 معنی واژه‌ی کرد از نظر بعضی مورخین و محققین..... ۶۹۵
 کورتیه - کورتایا - قورتیه - قورتایا - کوردایا..... ۶۹۷
 اما معنی واژه‌ی کرد از نظر نگارنده..... ۶۹۸
 کُر تچیا، کُرچیا..... ۷۰۰
 کردوی..... ۷۰۱

- کرکوک یا آراپخا، آتش خدایان؛ کرکوک، شهر نفتخیز واقع در کردستان عراق..... ۷۰۱
- کرمانج..... ۷۰۳
- کرمانشاه - کرمانج..... ۷۰۳
- کل خوران..... ۷۰۷
- کله شین، کلاشین Kelašin - Kalāšin..... ۷۰۷
- شرح تحقیق درباره ی سنگ کله شین:..... ۷۰۸
- تاریخچه ی کشف سنگ کله شین..... ۷۰۹
- متن آشوری استل کله شین: ترجمه ی بام سایکه..... ۷۱۱
- گزارش پروفیسور سالوینی از ترجمه ی سنگ کله شین به وسیله ی . و. سی. بندیکت..... ۷۱۵
- ترجمه ی استیل کله شین به وسیله ی . و. سی. بندیکت*..... ۷۱۵
- ترجمه ی نوشته ی آشوری - و. سی. بندیکت..... ۷۱۶
- ترجمه ی نوشته ی اورارتویی - و. سی. بندیکت..... ۷۱۷
- اسرار کشته شدن دانشمند آلمانی، فریدریش ادوارد شولتز (ا.ف. ا. شولتز)..... ۷۲۰
- خلاصه ی گزارش ویلوک در مورد قتل شولتز..... ۷۳۰
- نتیجه گیری..... ۷۳۲
- شولتز دانشمند آلمانی به فرمان دولت عثمانی در خاک زیر سلطه ی عثمانی کشته شد..... ۷۳۲
- رفتار حکام قاجار ایرانی نسبت به هموطنان خود!..... ۷۳۵
- مأموریت عسکرخان برای تنبیه ایل شروان (کرد) و اطفاء فتنه ی لایجان و اختلاف او با احمدخان..... ۷۳۶
- مقدم..... ۷۳۶
- آشنایی با دکتر جرج کامرون..... ۷۳۷
- مسبب و سبب انتقال سنگ نبشته ی کیهل شین، به موزه ی اورمیه..... ۷۴۲
- گلایه..... ۷۴۶
- کلیبر Kalibar..... ۷۶۵
- معنی کلیبر..... ۷۶۵
- کنگاور..... ۷۶۶
- کندوان..... ۷۶۶
- معنی کندوان..... ۷۶۷
- کُباد، کواد، گواد، کباد و قُباد..... ۷۶۸
- گواد..... ۷۶۹
- دیوس..... ۷۷۰
- کوروش..... ۷۷۰
- معنی کورش در زبان کردی - مادی..... ۷۷۲

۷۷۳	 اشتباه پلو تارخ
۷۷۵	 Kullār کولآر
۷۷۶	 معنی کولار
۷۷۸	 Kunaksa کوناکسا
۷۷۹	 کوندروش
۷۸۰	 کویر لوت - کۆز، کۆز لوت
۷۸۱	 کی
۷۸۲	 کیارت - کیارس - کیارش
۷۸۲	 کیخسرو
۷۸۴	 کیروری
۷۸۵	 معنی «کیروری»
۷۸۶	 کیز کانان - گوز گانان
۷۸۶	 کیکاوس
۷۸۶	 کی گرد
۷۸۷	 کیمیریان، کیمیری، گامره
	معانی کیمیری، کیمیری، گامری، گامره و جوَمَر و شناسانی کوهستان مراتع «شتره» و «گامره» در
۷۸۹	 جوار «کله شین»
۷۹۱	 کی نابا
۷۹۱	 کیوان
۷۹۱	 کیومرث

گ

۷۹۴	 گائها، گاس و گاسان
۷۹۵	 Gādar گادر
۷۹۶	 معنی اسم رودخانه ی «gādar»
۸۰۱	 گشنسب
۸۰۱	 گاماسب (رود)
۸۰۱	 گاور - قلات گاور - شاخی گاور و ظهور «داعش» و تصرف شهر شنگار
۸۰۸	 اما قلات گااور مورد بحث ما در کجاست؟
۸۱۶	 گرگر - بابا گرگر - بابا گرگر gurgur-grgr
۸۱۶	 گرازه گیگان
۸۱۷	 گر شاسب

۸۱۷	کرمانیان - کرمانیان
۸۱۹	گواشیر
۸۱۹	گوبراوس، گوبارو، گوبراو
۸۲۱	گوپال
۸۲۱	گوپانان
۸۲۲	گودرز
۸۲۲	گوره اردشیر
۸۲۲	گیلزان، گلیزان، گلی آزان و گلار
۸۲۶	معانی اسامی و شناسائی محل اسامی مندرج در ص ۱۷۵ تاریخ ماد
۸۲۷	معنی گیلزان، گلیزان، گلی آزان، گلار
۸۳۹	گوتی Goti
	گوتی ها، کاسی ها، لولویی ها، هوری ها، مانناها، اورارتوها و مادها اسلاف و نیاکان کردهای
۸۴۰	کنونی بوده اند
۸۴۱	دلیلی واضح بر کرد بودن گوتی ها، اورارتوها، مانناها و مادها
۸۴۲	گور- گور Gur-Gor
۸۴۳	گیل - گیلان
۸۴۴	گیلگمش
۸۴۵	معنی گیلگمش و ارتباط زبان سومری و کردی
۸۴۸	گیو Giv

ل

۸۴۹	لاربوسا
۸۵۰	لُر
۸۵۰	معانی لُر
۸۵۱	لولو، LOLO، لولویان و ابو لولو
۸۵۵	لیلاوا

م

۸۵۶	ماد- زبان و خط
۸۵۹	خط میخی از مادها به هخامنشیها به ارث رسیده
۸۶۳	معنی ماد
۸۶۵	معنی روشن ماد

- طوایف دوره گرد به نام « Dom » ۸۶۵
- آیا ماد درست است یا مار؟ ۸۷۱
- نتیجه گیری ۸۷۴
- مارالان Māralān ۸۸۶
- مارمیشو Mārmešo بانیه، بیائینا ۸۸۷
- معنی بانی، بانیه و بیائینا ۸۸۸
- مازیار ۸۸۹
- معنی مازیار ۸۹۰
- مازندران ۸۹۰
- ماکو ۸۹۱
- مالمیر ۸۹۴
- مامش، پارسوماش ۸۹۴
- ماننا ۸۹۶
- معنی ماننا ۹۰۰
- قرائت کتیبه‌ی سنگ یادبود تازه‌یاب روستای موانا یا سرزمین اردا و اشه (ارومیه)، توسط : رسول بشاش کنزق ۹۰۴
- کتیبه‌ی استل موانا ۹۰۵
- ترجمه‌ی تحریر اورارتویی کتیبه‌ی موانا توسط آقای رسول بشاش کنزق ۹۰۶
- ترجمه‌ی تحریر آشوری کتیبه ۹۰۷
- شرح مختصری درباره استیل موانه که توسط پروفیسور سالوینی نوشته شده است در ذیل درج میگردد : ۹۰۸
- استیل موانه ۹۰۸
- (گزارشی درمورد مطالعات در موزۀ ارومیه از ۲۶ تا ۲۸ ماه مه ۱۹۹۷) : ۹۰۹
- تحقیق و ترجمه‌ی کتیبه‌ی دو زبانه‌ی روسای اول در موانه (در آذربایجان غربی ایران) به وسیله‌ی بناتریس آندره - سالوینی و میرجو سالوینی سال ۲۰۰۲ ۹۱۹
- ترجمه‌ی رویه‌های اورارتوئی استیل موانه به وسیله‌ی سالوینیا در ۲۰۰۲ ترجمه‌ی رویه‌ی یک ۹۲۰
- شهر زرزار [u] zarzar [x] و آندراتوا در استل موانه و عشیرت کرد « زرزاری » ۹۲۳
- اورارتوها ، مانناها و مادها، اسلاف کردهای کنونی می‌باشند ۹۳۵
- مرداس ۹۳۶
- معنی مرداس ۹۳۷
- مراغه ۹۳۸
- معنی مراغه ۹۴۰

۹۴۱	مرد آویج.....
۹۴۱	مَرَنَد.....
۹۴۲	معنی مرنند.....
۹۴۳	مربوان.....
۹۴۵	مَروان - مَروان - مروانیان.....
۹۴۶	مروانیان.....
۹۴۶	معنی مَروان، مروانیان.....
۹۴۷	مزگهوت Mezgavt.....
۹۴۷	معنی مزگوت Mezgavt، مَزگوت Mazgot در کردی.....
۹۴۷	مَضمغان - مَزمغان.....
۹۴۸	مِسکویه رازی - مِسکویه.....
۹۴۹	معنی مِسکویه - مِسکویه.....
۹۵۱	اما معنی لقب یا اسم دوم مِسکویه «رازی».....
۹۵۱	مکری - موکری - موکریان.....
۹۵۲	ملازگرد - مازگرت Mazgert.....
۹۵۳	مَمَلان.....
۹۵۴	منوچهر، مَنوچر.....
۹۵۵	موساسیر Mosāsir و محل آن.....
۹۵۷	معنی موساسیر.....
۹۶۰	آیا موساسیر در ربت سردشت قرار داشته؟.....
۹۶۳	پیشینه ی مطالعات باستان شناختی در محوطه های باستانی رِبَط.....
	تشابه سنگ صندلی مانند قبرستان شیخ عبدالعزیز اشنویه با سنگ باستانی هزاره ی اول قبل از میلاد
۹۷۸	پیدا شده در کاوشهای ربت - سردشت به شماره ی ۲۰۰۵ Rabat.....
۹۷۸	تخریب قبرستان باستانی شیخ عبدالعزیز در سال ۱۳۴۵.....
۹۸۳	آیا محل زندگی و دفن شیخ تاج الدین اشنوی، هرات بوده یا اشنو؟.....
۹۸۴	نامه های من به شهرداری اشنویه و حفظ میراث فرهنگی.....
	آخرین بازنگری درباره ی مسیر لشکرکشی هشتم سارگون دوم به اورارتو و غارت معبد خدای
۹۹۹	خالدی و شناسایی نام جاهای مسیر لشکرکشی و موساسیر و معانی آنها، توسط مؤلف.....
	الواح آشوری مربوط به لشکرکشی سارگون دوم برای غارت موساسیر در سال ۷۱۴ قبل از میلاد
۱۰۰۰	
۱۰۰۲	موساسیر چگونه غارت و ویران شد؟.....
۱۰۰۶	هشتمین لشکرکشی سارگن در بوته ی تحقیق (فرشید مصدق امینی).....

- داستان لشکرکشی و فرضیه های بعدی: ۱۰۰۶
- سیر مطالعات: ۱۰۰۹
- نتیجه: ۱۰۱۴
- معانی کردی اسامی نامجای های مندرج در مسیر لشکرکشی هشتم سارگون دوم: ۱۰۱۶
- مسیر لشکرکشی هشتم سارگون دوم از کاله به اورارتو و برگشت به نینوا از نظر اینجانب مؤلف کتاب: ۱۰۲۱
- دریاهای سفلی و علیا در کجا قرار دارند؟: ۱۰۲۲
- مسیر رفت و برگشت حمله ی هشتم سارگون دوم از نظر مؤلف کتاب: ۱۰۲۳
- نتیجه گیری: ۱۰۲۷
- محل موساسیر و معبد خدای خالدی از نظر پژوهشگران: ۱۰۳۳
- معبد خدای خالدی در کوه قلات که رکاوه، و موساسیر در زمین های جنوب آن قرار دارند (رحیم شنویی) رحیم اشنویی محمودزاده: ۱۰۳۴
- موقعیت کم نظیر قلات که رک آوه و آثار آن، برای قرار داشتن معبد خدای خالدی در آن: ۱۰۳۵
- نظریات من مبنی بر موجه نبودن وجود موساسیر و معبد خدای خالدی در سیده کان، شهرک مرزی کردستان عراق: ۱۰۴۰
- خلاصه ای از پیشینه تحقیقات درباره قلات که از مقاله محوطه اورارتوئی قلاتگاه، اسکار وایت ماسکارلا - از کتاب مجموعه مقالات تمدنهای دشت سلدوز و اشنویه ترجمه آقایان صمد علیون و علی صدرائی: ۱۰۴۱
- صورت جلسه ی تحویل کتیبه ی اورارتوئی قلات که (رحیم شنویی) به نمایندگی وزارت فرهنگ و هنر ایران: ۱۰۴۷
- کتیبه ی یوهانس فریدریش در سال ۱۹۶۷! : ۱۰۵۰
- ترجمه ی کتیبه ی اورارتوئی رحیم شنویی: ۱۰۵۱
- کتیبه ی اورارتوئی کریستوفر هاملین، پیدا شده در قلات که: ۱۰۵۳
- گردی ملاقان یا گردی ملکان به معنی تپه ی شاهان، یا آثار شهر موساسیر اورارتوئی: ۱۱۰۹
- جاده ی مقدس، یا مسیر عبور افراد و کاروان های تجاری؟: ۱۱۱۱
- موساسینا - بوزاسینا و بوزسنا: ۱۱۲۰
- مهاباد: ۱۱۲۴
- مهر - مهران، میرو، Mrow: ۱۱۲۶
- مهر جس: ۱۱۲۷
- میترا: ۱۱۲۷
- میسی Missi و ماسی: ۱۱۲۸

ن

- ۱۱۲۹..... نابو پۆلاسار، پۆلاسور
- ۱۱۳۰..... نائیری - نه‌ری - نرگی - نه‌روان
- ۱۱۴۵..... نرسی - نرسه - نره سه
- ۱۱۴۶..... معنی نرسی و مهر نرسی
- ۱۱۴۷..... نخجوان، نخجیروان، نجیروان، نوشیروان
- ۱۱۴۷..... نقده
- ۱۱۴۸..... معنی نقده
- ۱۱۵۰..... نمرود
- نسبت میان به آتش انداخته شدن ابراهیم، و عملیات به آتش داخل شدن کردها در این زمان
- ۱۱۵۲.....
- ۱۱۵۷..... معنی نمرود
- ۱۱۵۹..... قلعه‌ی نناس یا تختی مافور
- ۱۱۸۲..... نوممی
- ۱۱۸۲..... نوروز و مخالفت عثمانی‌ها با آن در کردستان
- ۱۱۸۳..... معنی نوروز
- ۱۱۸۳..... نیشاپور

و

- ۱۱۸۵..... وان، دریاچه‌ی وان، شهروان
- ۱۱۸۶..... معنی وان
- Var - گه‌ور - Gavar - ترگه‌ور - Targavar - مرگه‌ور Margavar، سه منطقه‌ی کردنشین هم
- ۱۱۸۹..... جوار در مرزهای ایران و ترکیه
- ۱۱۹۰..... معانی اسامی سه منطقه‌ی مذکور در کردی به قرار ذیل می‌باشند
- ۱۱۹۱..... وراچ - وراچان
- ۱۱۹۱..... وهسودان
- ۱۱۹۲..... جنگ داوطلبانه‌ی عشایر کرد گرگر علیه « داعش »
- ۱۱۹۳..... معنی وهسودان

ه

هارونا ... به معنی گلاز - گیلزان مراجعه شود .

- ۱۱۹۵..... هاماژاسب
 ۱۱۹۵..... هراز
 ۱۱۹۶..... هریس
 ۱۱۹۶..... هفتان بوخت
 ۱۱۹۷..... هرمان - هرمز
 ۱۱۹۸..... هزبانی - هُذبانی - هوزبانی Hozbāni و هازانو Hāzāno
 ۱۱۹۸..... معنی هُذبانی - هوزبانی - هازانو
 ۱۱۹۹..... هسن کیو، هسن کف، حصن کیف
 ۱۲۰۰..... هوخستره
 ۱۲۰۲..... هوری ها
 ۱۲۰۵..... معنی هور، هوریان

ی

- ۱۲۰۶..... یزدگرد
 ۱۲۰۷..... معنی کردی - مادی یزدگرد
 ۱۲۰۸..... کتابنامه
 ۱۲۱۶..... نمایه ها

ā	آ
a	ا
e	اِ
o	اُ
u	او
i	ای
b	ب
p	پ
t	ت
c	ث
j	ج
č	چ
x	خ
d	د
r	ر
z	ز
ž	ژ
s	س
š	ش
	ع
	غ
f	ف
Q	ق
k	ک
g	گ
l	ل
m	م
n	ن
v	و
o	وُ
h	ه
y	ی
یای غیرملفوظ	ئ

جدول ذیل عبارت الفبای آواژی به کاررفته در این کتاب بوده و در بعضی کلمات روی حرف «ی» و «و» علامت «^۷» گذاشته شده که در نوشتار کُردی به کار گرفته شده اند و علامت «^۷» روی «ئ» صدای «ی» غیر ملفوظ و روی حرف «ۆ» صدای «O» انگلیسی می‌دهد.

اسامی اماکن و اشخاص را بومیان اصلی هر منطقه و کشور بوجود آورده اند و مهاجمین غالب و مهاجرین بعدی موجب تغییرات در بعضی از آنها و منشاء اسامی جدید شده‌اند .

« مؤلف »

سخن مؤلف « پژوهشگر »

(آنجا که هر نویسنده آرزوی بلندآوازه‌گی در سر می‌پروراند، فرهنگ‌نویس امیدی جز این نمی‌تواند داشته باشد که از آفت مذمت برکنار بماند ؛ و غالباً همین سعادت نیز نصیب کمتر فرهنگ‌نویسی شده‌است. دکتر ساموئل جانسون)

نقل از فرهنگ کردی - فارسی، « هه‌نبانه‌بۆرینه » :

(چنان دیدم که هیچ کس کتابی نمی‌نویسد الا که چون روز دیگر در آن بنگرد گوید : اگر فلان سخن چنان بودی بهتر گشتی و اگر فلان کلمه بر آن افزوده شدی نیک‌تر آمدی.)
نقل از مقدمه‌ی کتاب دو قرن سکوت دکتر عبدالحسین زرکوب چاپ دوم، به نقل از عماد کاتب .

یکی از دوستانم که دکترای تاریخ دارد، پس از مطالعه‌ی چاپ اول این کتاب به نام «معانی بعضی از اسامی کهن و ایرانی در زبان کردی» چاپ ۱۳۸۳ به من گفت : کتاب دارای خیلی مطالب بکر و تازه‌ای می باشد ولی به صورت نه چندان آکادمیک نوشته شده است. اکنون چاپ دوم کتاب به نام «معانی اسامی مادی - کردی» با تغییرات و اضافات بسیار

زیاد و نگارش ساده، با ریشه یابی اسامی مندرج در آن حتی بدون ویراستاری، بنظر می رسد حالت اورگانیك بودن آن بیشتر از سایر موارد می باشد .

در این كتاب ضمن پژوهش چندین ساله‌ی كتابخانه‌ای و میدانی برای پیدا كردن معانی اسامی مندرج در آن، شرح مختصری از نکات مهم تاریخی قبل و بعد از میلاد اقوام باستانی ایران و كردان آریائی در محدوده‌ی موضوع كتاب، آورده شده‌اند .

تاكنون پژوهش‌گران در مورد زبان مادی گفته‌اند : (بیش از سه یا چهار اسم خاص مادی، كتیبه و اطلاعی از زبان مادی در اختیار نداریم.)

من خوشحالم از اینکه توانسته‌ام برای اولین بار بیشتر از ششصد اسم و واژه‌ی خاص و تاریخی مادی - کردی و معانی آنها را كشف و محل بعضی از نام جاهای باستانی و كهن مندرج در این كتاب را شناسائی و معرفی نمایم كه در زبان پارسی آورده شده‌اند ولی تاكنون در فرهنگ‌های پارسی، فارسی معنی صحیح آنها آورده نشده و یا از معنی كردن آنها رد شده‌اند چون فرهنگ‌نویسان فارسی زبان ایرانی با زبان کردی هم ریشه با زبان فارسی آشنایی نداشته‌اند .

نمونه‌ای از اسامی مندرج در این كتاب، ذیلاً درج می‌شوند مانند : آوستا، آهورامزدا، ایران، آذربایجان، اورمیه، تبریز، ساسان، مازندران، شیراز، کورش، داریوش، نرسه، افشین، کیومرث، کلیر، تلوسینا، وان و مرداس....

هرچند سرمایه گذاری انجام شده برای مراحل مختلف تألیف و چاپ این كتاب صرفاً توجیه اقتصادی ندارد ولی مطالعه و توجه سروان گرامی به این كتاب زحمات چندین ساله‌ام را از جنبه‌ی معنوی و مادی آن جبران می‌کند .

رحیم اشنوئی محمودزاده « رحیم شنوینی »

توجه

۱. نام این کتاب، «معانی بعضی از اسامی مادی - کردی و ایرانی در زبان کردی و پژوهش تاریخی آنها» می‌باشد ولی به علت طولانی بودن آن، نام «معانی اسامی مادی - کردی» برای روی جلد کتاب انتخاب گردید.
۲. در این کتاب، نوشته‌ها، گفته‌ها و مستندات مورّخین و محققین با ذکر منبع در داخل پراتنز و پس از بستن پراتنز، مطالب از طرف مؤلف ادامه و نوشته شده‌اند و در پانویست‌ها هم همین طور نوشته‌های سایرین داخل پراتنز قرار گرفته‌اند و این وجه تمایزی میان نوشته‌های سایرین و نظرات پژوهشگر می‌باشد و مؤلف جهت ویراستاری و تدوین مطالب، فرصت استفاده از همکاری سایرین را نداشته است.
۳. تمام عکس‌های این کتاب غیر از آنهایی که منبع آنها ذکر شده، برای اولین بار به چاپ می‌رسند و توسط مؤلف، در زمان‌های مختلف تهیه و گرفته شده‌اند. تعداد عکس‌های سیاه و سفید ۱۱۲ و عکس‌های رنگی ۷۰۹ می‌باشند.
۴. در بعضی از کلمات علامت «^۷» روی حرف «ی» گذاشته شده که در نوشتار کردی به کار می‌رود و به معنی «یای» مجهول می‌باشد و همچنین این علامت روی حرف «و» با صدای «O» انگلیسی خوانده می‌شود.
۵. در پژوهش‌ها برای نوشتن این کتاب فقط در چند مورد جزئی انگشت‌شمار از اطلاعات و عکس‌های اینترنت استفاده شده که به منبع آنها اشاره شده است.
- متأسفانه بعضی از نویسندگان و دارنده گان سایت اینترنتی و غیره بدون ذکر منبع از مطالب و عکس‌های چاپ اول این کتاب یا با تغییرات جزئی از آن استفاده کرده‌اند.
۶. استفاده از مطالب و عکس‌های این کتاب با ذکر منبع بلامانع است.

مقدمه اول چاپ اول با کمی تغییر

از کتاب کرد و کردستان، تألیف واسیلی نیکیتین، ترجمه محمد قاضی، چاپ ۱۳۶۶، ص ۵۶.
(... بنابراین به عقیده «مار» کردها از بومیان مناطق کوهستانی آسیای صغیر هستند و زبان کردی در همانجا ترکیب یافته است نه در نقطه دیگری از کره‌ی زمین. ن. ژ. مار).
مقدمه شرفنامه. امیرخان بدلیسی. ص ۳۲.

(به عقیده‌ی پروفیسور مینورسکی، اگر چه از زبان مادی جز چند کلمه که اسامی خاص می‌باشند، چیز دیگری فعلاً در دست نداریم، مع‌هذا می‌توان به جرأت و یقین اظهار داشت که عنصر مادی در پیدایش کلّیه‌ی السنه‌ی شمال غربی ایرانی مؤثر و عامل اساسی بوده‌است و از لحاظ تاریخی و جغرافیایی باید قبول کرد کردان فقط از ماد صغیر که آتروپاتن یا آذربایجان کنونی است به اکناف و اطراف پراکنده‌اند.)

با توجه به اینکه کردها، بومیان غرب ایران و جنوب ترکیه و شمال و شرق عراق و سوریه‌ی کنونی می‌باشند و نیاکان آنها به لولوبیان، کوتیان، کاسیها، مانناها، اورارتوها و مادها می‌رسد و در دوران باستان با حکومت‌های سومر، آشور، بابل، کلد و ایلام از طرف غرب هم جوار بوده‌اند، طبعاً روابط هم جوار و اقتصادی و جنگی و تجاوزات نظامی و منطقه‌ای با همدیگر داشته‌اند و می‌شود گفت زبان و فرهنگ این اقوام در همدیگر نفوذ کرده و در نتیجه واژه‌هایی را به هم داده و از هم گرفته‌اند.

در این کتاب، معانی بعضی از اسامی که ریشه‌ی تاریخی کردی دارند و مربوط به اقوام فوق‌الذکر و همچنین اورارتوها، مانناها، مادها، هخامنشیها، اشکانیان و ساسانیان می‌باشند، تا حدّی در زبان کردی معنی شده‌اند و احتمال دارد معنی بعضی از آنها صحیح نبوده ولی به نظرنگارنده صحیح آمده‌باشند. معنی کردی اسامی، در این کتاب بدین معنی نیست که آن واژه حتماً کردی بوده و متعلّق به زبان دیگری نیست و یا معنی دیگری ندارد.

اذعان می‌کنم که تحقیقاتم در حدّی نیست که خطاهایی در آن مشاهده نشود، هر چند در این مورد سعی خود را کرده‌ام که کمتر به خطا روم؛ ولی در واقع این کار احتیاج به دانستن و خواندن کامل زبان‌های پهلوی، پارسی و زبان کردی و لهجه‌های مهمّ و زیاد آن می‌باشد که

متأسفانه من فقط به زبان‌های فارسی و کردی سورانی و تا حدّ کمی کردی شمالی - بادی‌نی آشنایی دارم .

امیدوارم سروران گرامی که این کتاب را مطالعه خواهند نمود در رفع اشتباهات و کج‌روی‌ها، مرا یاری فرموده تا در صورت امکان در چاپ مجدد این کتاب، یادآوری و تذکرات و راهنمایی و تصحیحات، به نام خودشان درج و کتاب به صورتی محققانه‌تر و مستندتر به دست خوانندگان عزیز برسد .

امید است با روشن شدن معانی بعضی اسامی تاریخی مخصوصاً اسامی باستانی، کمکی به روشن شدن گوشه‌هایی از تاریخ ایران باستان، مخصوصاً ماد کوچک عبارت از آذربایجان و کردستان واقع در ایران و کشورهای همجوار ایران به عمل آید. یا شاید این کتاب وسیله تشویق محققین و مورّخین و زبان‌شناسان گردد که اقدام به نوشتن مطالبی کامل‌تر و محققانه‌تر در این موارد بنمایند .

رحیم اشنوئی محمودزاده ۱۳۸۰ خورشیدی